

**ORGÁNY OBCE V MEZIDOBÍ MEZI
VOLBAMI DO OBECNÍCH
ZASTUPITELSTEV A
KONÁNÍM USTAVUJÍCÍHO
ZASTUPITELSTVA**

JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D.
Praha, 2022

Ústavní a zákonná východiska komunálních voleb

▪ **čl. 101 - 102 Ústavy**

- *Obec je samostatně spravována zastupitelstvem.*
- *Členové zastupitelstev jsou **voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.***
- *Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. Zákon stanoví, za jakých podmínek se vyhlásí nové volby zastupitelstva před uplynutím jeho funkčního období.*

▪ **LZPS čl. 21 – Volební právo**

- *(1) **Občané mají právo podílet se na správě věcí veřejných (aktivně i pasivně), rovný přístup k veřejným funkcím***
- *(2) **Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem***
- *(3) **Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním.** Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.*
- *(4) **Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.***

Ústavní a zákonná východiska komunálních voleb

▪ **Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích**

- § 67 - Zastupitelstvo obce je složeno z členů zastupitelstva obce, jejichž **počet na každé volební období stanoví v souladu s tímto zákonem zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů** přede dnem voleb do zastupitelstev v obcích. (cca do června 2022)
- § 68 - Zastupitelstvo obce při stanovení počtu členů zastupitelstva obce přihlédne zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. (zákonné limity 5 – 55 členů)
  - Počet členů zastupitelstva obce, který má být zvolen, se oznámí na úřední desce obecního úřadu nejpozději do 2 dnů po jeho stanovení. Kromě toho může být počet členů zastupitelstva obce uveřejněn způsobem v místě obvyklým.
  - Rozhodující pro stanovení počtu členů zastupitelstva obce je počet obyvatel obce k 1. lednu roku, v němž se konají volby.
  - **Neurčí-li zastupitelstvo jinak, volí se počet členů zastupitelstva podle počtu členů zastupitelstva obce v končícím volebním období.**

▪ **Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí**

- **Vyhláška č. 59/2002 Sb.**, o provedení některých ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí
- *Usnesení zastupitelstva obce podle § 27 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, kterým se stanoví členění území obce na více volebních obvodů, je **opatřením obecné povahy***
- *Při vytváření volebních obvodů je zastupitelstvo obce povinno dbát na zachování rovnosti volebního práva ve smyslu čl. 102 odst. 1 Ústavy a čl. 21 odst. 3 a 4 Listiny základních práv a svobod, a to **dosažením co možná nejmenších rozdílů v poměru mezi počtem voličů a počtem volených členů zastupitelstva v jednotlivých volebních obvodech.** Přitom je třeba vycházet z **údajů o počtu voličů**, nikoliv jen počtu obyvatel v jednotlivých volebních obvodech. (NSS, čj. 4 Ao 4/2010 - 195)*

▪ **Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů**

Volební soudnictví – výkon volebního práva

- Soudní kontrola ve věcech volebních a věcech místního a krajského referenda (§ 88 a násl. soudního řádu správního - zákon č. 150/2002 Sb.) - **správní soudy (od r. 2003)**
- **čl. 20 Ústavy: „další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu stanoví zákon“**
- rozsah soudní kontroly:
  - seznamy voličů
  - registrace kandidátních listin a přihlášek k registraci
  - neplatnost voleb, neplatnost hlasování, neplatnost volby kandidáta
  - zánik mandátu člena zastupitelstva
- **krajské soudy + Nejvyšší správní soud** (sedmičlenný volební senát)
- Ústavní soud - pouze řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora (čl. 87 odst. 1 písm. e) Ústavy + § 85 zákona o Ústavním soudu
- **Volební soudnictví je založeno na principu ochrany mandátu a ne každé zjištěné a prokázané porušení zákona musí nutně vést k tak závažným důsledkům, jakým je nezvolení voleného zastupitelského orgánu** .(I. US 768/06, č. 224/2006 Sb.)

Volební soudnictví – výkon volebního práva

- **Neplatnost voleb**
  - zásadní porušení zákona **způsobilé ovlivnit výsledky voleb**
  - nutnost opakovaných voleb (min. 90 dnů)
- **Neplatnost hlasování**
  - procedurální **porušení průběhu hlasování**
  - opakované hlasování (bez procesu registrace)
- **Neplatnost volby kandidáta**
  - **pochybení způsobilé doformovat vůli voličů** (např. porušení podmínek volitelnosti, chyba při sčítání)
- *Průběh řízení*
  - *zkrácené lhůty; zpravidla bez ústního jednání; jednoinstančnost*
  - *neexistují absolutní vady volebního řízení - **porušení volebního zákona samo o sobě nevede automaticky ke zrušení voleb***

Zákonný rámec komunálních voleb

▪ Vyhlášení voleb

- rozhodnutí prezidenta republiky (kontrasignačně)
- Podle § 3 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, vyhláší volby do zastupitelstev obcí a zastupitelstev městských obvodů a městských částí ve statutárních městech a stanovím dny jejich konání **na pátek ..... října a sobotu .... října 2022.**

▪ Volební kampaň

- musí probíhat čestně, poctivě; o kandidujících subjektech nesmí být zveřejňovány nepravdivé údaje
- rovnost při plakátování + vysílání ve veřejnoprávních médiích
- volební zákon neupravuje zákaz využívat k volební kampani komunikační média kraje, obce či městské části nebo právnické osoby, která je ovládána krajem nebo obcí.
  - *"Volební zákon upravuje pravidla volební kampaně velice kuse (...), tiskoviny, jejichž vydavateli jsou obce, mají svou povahou blíže k veřejnoprávním médiím než k plochám pro vylepování volebních plakátů (...) platí, že je lze pro volební kampaň použít, **při zachování rovnosti přístupu volebních stran.** Tiskoviny, vydávané jako obecní zpravodaje, tím, že jsou v rukou veřejné moci, musí **zachovávat korektnost a neutralitu** ...", (usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 11. 2014, sp.zn. 9 A 344/2014 – 61)*

Volební kampaň – judikatura Ústavního soudu

Krupka – 2010 (Pl. ÚS 57/10)

- Ve volbách v Krupce bylo prokázáno pojetí volební kampaně obchodně-tržním způsobem, při existenci **systemu sofistického ovlivňování vůle voličů reálnou korupcí** této vůle nepřipustným uplácením voličů a jejich svážením do volebních místností za účelem hlasování pro konkrétní volební stranu, navíc hlasování zajištěného zpětnou vazbou založenou na kontrole, zda tito voliči skutečně jim určenou stranu zvolili.
- Exces, jehož se dopustil krajský soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí v pasážích o přípustnosti **pojetí voleb 'obchodně tržním způsobem'**, je východiskem, které je **s principy demokratického právního státu v natolik extrémním a hrubém nesouladu**, že by sám o sobě stačil k tomu, aby Ústavní soud napadené usnesení zrušil

Brno - 2014 (III. ÚS 3673/14)

- Ústavní soud má pochybnosti o tom, zda zjištěné skutkové okolnosti (slibování bezplatného vstupu a konzumace na „povolební party“) vůbec nějakou relevantní „nezákonnost“ mohly způsobit, zejména ve světle práva na svobodu projevu. Ve skutečnosti, že pan A.A. některým voličům v některých volebních okrscích za účast ve volbách **sliboval povolební zábavu a pohoštění a současně jim doporučil, koho mají volit**, aniž na tyto osoby vyvíjel nějaký nátlak, nelze bez dalšího spatřovat nezákonnost, natož nezákonnost působící neplatnost voleb v celé městské části.
- „slibování“ je mnohdy nedílnou či podstatnou součástí volební kampaně, aniž by zakládalo jakoukoliv relevantní nezákonnost vedoucí k „zatemnění“ komunálních voleb a nutnosti jejich zrušení
- povinností členů okrskové volební komise je přispívat k plnění jejího úkolu, kterým je podle § 16 volebního zákona rovněž **udržování pořádku ve volební místnosti a dozor nad průběhem hlasování v souladu s volebním zákonem**

Zákonný rámec komunálních voleb

▪ **Aktivní volební právo**

- **státní občan ČR**, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let a který je v den voleb v této obci, městě nebo hlavním městě Praze (dále jen „v této obci“) přihlášen k trvalému pobytu,
  - **státní občan jiného státu EU**, který v druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému
- Právo volit mohou cizinci realizovat pouze tehdy, pokud jsou u místně příslušného obecního úřadu zapsáni **v dodatku stálého seznamu voličů**.
- Judikatura ESD - postačuje namísto splnění podmínky přihlášení se k trvalému pobytu občana jiného členského státu EU též **přihlášení se k přechodnému pobytu v příslušné obci**.
- *Obecní úřad má povinnost zapsat do dodatku stálého seznamu voličů vedeného pro volby do zastupitelstev obcí **každého občana jiného členského státu Evropské unie**, který o to požádal, a to při splnění zákonných podmínek (vyplývajících z § 4 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí), s tím, že **postačí** namísto splnění podmínky přihlášení se k trvalému pobytu **též přihlášení se k přechodnému pobytu v příslušné obci**. (KS v Brně, čj. 64 A 6/2014-20)*
- Hlasování na zastupitelských úřadech České republiky a hlasování na voličský průkaz ve volbách do zastupitelstev obcí **není možné**.
- Každý volič hlasuje osobně, **zastoupení není přípustné**.
- S voličem, který nemůže pro tělesnou vadu vybrat zvolený hlasovací lístek anebo nemůže číst nebo psát, může být v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků přítomen **jiný volič, nikoliv však člen okrskové volební komise**, a hlasovací lístek za něho vybrat a vložit do úřední obálky, a popřípadě i úřední obálku vložit do volební schránky.

Vznik a zánik mandátu zastupitele

▪ Vznik mandátu

- zvolením (§ 69 odst. 1 Ozř., § 55 odst. 1 ZVZO)
- „*ke zvolení dojde ukončením hlasování*“
- nejpozději **před ustavujícím zasedáním** předá registrační úřad osvědčení o zvolení
- **Člen zastupitelstva skládá na začátku prvního zasedání zastupitelstva obce slib** (§ 69 odst. 2)
  - zákonná forma: pronesení slova „slibuji“ + podpis
  - pokud by člen zastupitelstva odmítl slib složit nebo by tak učinil s výhradou, je třeba tuto skutečnost poznamenat v zápise ze zasedání
  - od 1.7.2016 – novela § 137 - členové zastupitelstev městských částí nebo obvodů již neskládají slib ve vztahu ke „statutárnímu městu“ ale k částem nebo obvodům (NSS 7 As 201/2015-25 – Dolní Počernice)

▪ inkompatibilita x ineligibilita

- zvolen může být pouze: (§ 5 ZVZO)
  - volič, u něhož není překážka výkonu volebního práva
    - státní občan ČR nebo jiného státu EU
    - dosáhl věku 18 let
    - trvalý pobyt v obci
    - nesmí být v trestu odnětí svobody
    - bez omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva
- **Člen zastupitelstva obce vykonává svůj mandát osobně a v souladu se svým slibem a není přitom vázán žádnými příkazy. (§ 69 odst. 4)**

Zánik mandátu **ze zákona** (§ 55 odst. 2 ZVZO)

- odmítnutím slibu nebo složením s výhradou
- **písemnou rezignací**
  - „dnem, kdy starosta obdrží **písemnou** rezignaci“
  - podatelna úřadu; ve 24,00 hod toho dne
  - **nelze vzít zpět !!!** nelze vyhradit na jiné datum !!!
    - *Pokud rada či zastupitelstvo obce předá osvědčení o tom, že se náhradník stal členem zastupitelstva obce, ale původní zastupitel tvrdí, že jeho mandát nezanikl ze zákona rezignací, může se domáhat ochrany proti vydání předmětného osvědčení prostřednictvím žaloby na ochranu před nezákonným zásahem podle § 82 s. ř. s. Návrh v rámci soudnictví ve věcech volebních (§ 88 a násl. s. ř. s.) není možný, protože neexistuje rozhodnutí o zániku mandátu, jehož zrušení by se bylo možno domáhat návrhem. **K zániku mandátu rezignací dochází přímo ze zákona** podle § 55 odst. 2 písm. b) zákona o volbách do zastupitelstev obcí. (NSS, čj. 8 As 84/2011 - 208)*
- úmrtím
- dnem voleb do zastupitelstva obce
  - na konci prvního dne voleb (§ 3 odst. 3 ZVOZ)
- sloučením obcí nebo připojením obce

Zánik mandátu **rozhodnutím zastupitelstva**

(§ 55 odst. 2 ZVZO)

---

a) **pravomocné odsouzení k nepodmíněnému trestu**

- v případě pochybností - krajský úřad (dle vnitřního a kancelářského řádu soudů se výsledky trestního stíhání členů zastupitelstev obcí oznamují příslušným krajským úřadům)

b) **ztráta volitelnosti**

- změnou trvalého pobytu nebo omezením svéprávnosti k výkonu volebního práva (§ 3032 NOZ)
- Pl. ÚS 59/10, Pl. ÚS 6/11, Pl. ÚS 38/11

c) **neslučitelnost funkcí**

zánik mandátu vyslovuje zastupitelstvo na nejbližším zasedání !!

- ředitel KrÚ může požádat o mimořádné zasedání zastupitelstva (lhůta 21 dnů na svolání)
  - při absenci usnesení zastupitelstva vysloví zánik mandátu ředitel KrÚ
  - nutno doručit tomu, jehož se týká - soudní ochrana (§ 59 odst. 3)
-
- mandát zaniká dnem marného uplynutí lhůty pro podání návrhu soudu nebo právní mocí rozhodnutí soudu (lhůta 2 pracovní dny od doručení !!!)

Neslučitelnost výkonu funkcí z pohledu zastupitele

(§ 5 odst. 2, 3 ZVZO)

Kumulace dvou zákonných podmínek:

A. zaměstnanec zařazený do:

- obecního úřadu této obce (nebo magistrátu u členěných statutárních měst), nebo
- pověřeného obecního úřadu, nebo
- do krajského úřadu, nebo
- do finančního úřadu

B. neslučitelnost nastane pouze za podmínky, že:

- zaměstnanec vykonává přímo státní správu vztahující se k územní působnosti příslušné obce, nebo
- jde o zaměstnance jmenovaného starostou, hejtmanem nebo radou kraje nebo obce

Slučitelné tedy jsou např.:

- zaměstnanec obce vykonávající pomocné, technické práce
- strážník městské policie nebo policista PČR, celník, hasič ...
- ředitel nebo učitel školské příspěvkové organizace

Nastupování náhradníků (§ 56 ZVZO)

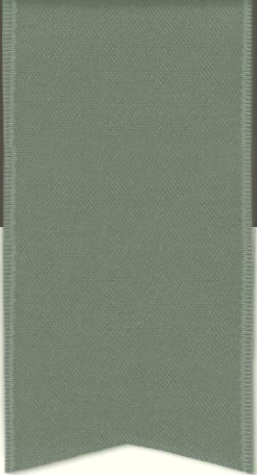

- „uprázdní-li se mandát ... nastupuje náhradník z **téže** volební strany ... **dnem následujícím** po dni, kdy došlo k zániku mandátu.“ (§ 56 odst. 1)
- rada (nebo zastupitelstvo) předá osvědčení o vzniku mandátu do 15 dnů
- **účinky ex lege** - nikoliv až předáním osvědčení
- náhradnictví zaniká:
  - dnem voleb, ztrátou volitelnosti, úmrtím
  - **písemnou rezignací** na postavení náhradníka
- není-li náhradník - mandát zůstává neobsazen až do konce funkčního období zastupitelstva
  - **vliv na konstrukci absolutní většiny**
  - klesne-li počet pod 5 = nové volby

Pokles počtu mandátů pod zákonem stanovenou výši (§ 58 ZVZO)

- **Nové volby** se konají v případě, že:
  - počet zastupitelů klesne **o více než polovinu a nejsou ani náhradníci**
  - počet zastupitelů **klesne pod 5 a nejsou náhradníci**
- povinnost starosty (obecního úřadu) ve lhůtě 30 dnů požádat MV prostřednictvím KrÚ o vyhlášení nových voleb; **nelze stanovit odlišný počet zastupitelů !**
- nedochází však k zániku zastupitelstva, pouze k omezení jeho pravomocí - *nelze rozhodovat o vyhrazených pravomocích (§ 84 odst. 2 a § 85); lze schvalovat rozpočtová opatření + rozpočtové provizorium*
- **zánik mandátu všech zastupitelů** = správce obce (§ 98)
- mimořádné volby se nekonají ve lhůtě 6 měsíců před řádným termínem voleb

ORGÁNY OBCE V MEZIDOBÍ MEZI
VOLBAMI DO OBECNÍCH
ZASTUPITELSTEV A KONÁNÍM
USTAVUJÍCÍHO ZASTUPITELSTVA

Pravomoci dosavadních orgánů obce

- Dnem voleb **zaniká mandát všem** členům zastupitelstva
  - zanikají i výbory zastupitelstva
- Správu obce vykonávají:
  - v plném rozsahu dosavadní **starosta a místostarosta**(/ové)
    - změna zákonem č. 298/2008 Sb.
    - vč. zvláštních předpisů (např. uzavírání manželství)
  - v rozšířeném rozsahu **rada obce** (rozpočtová opatření a rozpočtové provizorium) – v případě opakování voleb nebo hlasování
- **Vyhrazené pravomoci zastupitelstva nepřecházejí** na žádný jiný orgán
- „přechodný výkon funkce“ = zákonná povinnost
  - nelze rezignovat ani odvolat nebo např. měnit podmínky odměňování
- Jestliže se v obci „řádné“ volby vůbec **neuskuteční pro nedostatek kandidátů** = funkce starosty, místostarosty i členů rady zaniká spolu se zánikem jejich mandátů dnem vyhlášených voleb = Ministerstvo vnitra jmenuje správce obce

Doba „přechodného“ výkonu funkce (§ 107 OZř)

- **„ode dne voleb do zvolení nových orgánů“**
- **dosavadní starosta** - končí zvolením nového starosty nebo alespoň místostarosty
- **dosavadní místostarosta** - končí zvolením nového starosty nebo alespoň místostarosty
- **dosavadní rada** - končí zvolením **VŠECH** členů nové rady
  - nebo zvolením nového starosty, nebude-li se již rada ustavovat
- *Členovi zastupitelstva obce, který nadále vykonává pravomoci starosty nebo místostarosty podle § 107, **náleží dosavadní odměna do zvolení nového starosty nebo místostarosty.** Členovi rady obce, která vykonává své pravomoci podle § 102a, **náleží dosavadní odměna do zvolení nové rady obce nebo do zvolení starosty v případě, že se rada obce nevolí.** (§ 75 odst. 3)*

Možné varianty „přechodného“ výkonu funkce

---

a) na ustavujícím zastupitelstvu není zvolen ani starosta ani místostarosta

b) je zvolen starosta, ale není zvolen místostarosta

c) není zvolen starosta, ale je zvolen místostarosta

d) zvolen starosta a místostarosta, nikoliv však **celá** rada = **kohabitace** (možnost pozastavení výkonu usnesení)

- odměňování dosavadních funkcionářů - dle dosavadní úpravy (nelze měnit !)
- odměňování **nových uvolněných** zastupitelů - **ze zákona od okamžiku zvolení**
- odměňování **nových neuvolněných** zastupitelů - dle usnesení zastupitelstva (§ 72)
  - neuvolněnému členovi zastupitelstva obce **může** obec poskytovat za výkon funkce odměnu. V takovém případě se odměna poskytuje **ode dne stanoveného zastupitelstvem obce, nejdříve však ode dne přijetí usnesení zastupitelstva**
  - stanovení částkou v celých korunách,
  - může přihlídnout k plnění individuálních úkolů, které jednotlivým neuvolněným členům zastupitelstva obce uložilo, a předem stanoveným způsobem k jejich účasti na jednání orgánů obce, jejichž jsou členy
  - **usnesení pozbývá účinnosti ukončením funkčního období zastupitelstva obce, které odměnu stanovilo**

Svolání ustavujícího zastupitelstva

- „... svolává dosavadní starosta **po uplynutí lhůty pro podání návrhu soudu na neplatnost voleb nebo hlasování tak, aby se konalo do 15 dnů od dne uplynutí této lhůty ...**“ (§ 91 OZř)
  - dosavadní starosta po uplynutí 10. dne ode dne vyhlášení výsledků zjistí u příslušného krajského soudu, zda byl podán návrh na neplatnost voleb nebo hlasování
  - **obecní úřad** informuje o místě, době a navrženém programu připravovaného zasedání zastupitelstva obce (§ 93 odst. 1)
  - Informaci vyvěsí na úřední desce obecního úřadu alespoň 7 dní před zasedáním
  - kromě toho **může** informaci uveřejnit způsobem v místě obvyklým
- v případě podání návrhu **na neplatnost voleb nebo hlasování** (10 dnů od vyhlášení výsledků)
  - soud rozhodne do 20 dnů od doručení návrhu (§ 90 s.ř.s.)
  - soud návrhu nevyhoví - svolání zastupitelstva do 15 dnů
  - soud návrhu vyhoví - nedošlo ke zvolení zastupitelstva; dosavadní starosta, místostarosta a rada vykonávají nadále své funkce
  - **netýká se případu podání návrhu na neplatnost volby kandidáta** (§ 60 ZVZO)
- porušení lhůt pro svolání - **nevyvolá neplatnost usnesení** zastupitelstva
  - s výjimkou rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo hlasování
  - není vyloučena odpovědnost za škodu
- *nesvolá-li dosavadní starosta ve stanovené lhůtě - svolává dosavadní místostarosta - teprve následně Ministerstvo vnitra*

Svolání a program ustavujícího zastupitelstva

- Svolení zveřejnit na úřední desce, případně též jiným způsobem v místě obvyklém (§ 93 OZř)
  - sedmidenní lhůta zveřejnění - lze započít i den vyvěšení a den sejmutí (NSS č.j. 8 Ao 1/2007 - 94)
  - písemné pozvání nově zvolených zastupitelů - pouze stanoví-li tak jednací řád zastupitelstva
- Ustavující zastupitelstvo **nutné svolat i tehdy, poklesl-li počet mandátů pod 5**
- Program ustavujícího zastupitelstva připravuje dosavadní starosta nebo rada
- Ustavujícímu zasedání **předsedá zpravidla dosavadní starosta, případně nejstarší člen zastupitelstva** do doby než je zvolen starosta nebo místostarosta (§ 91 OZř)
  - dosavadní starosta nemusí být již členem zastupitelstva
  - zastupitelstvo může pověřit též jakoukoliv jinou osobu
- Zastupitelstvo obce je **usnášeníschopné**, je-li přítomna alespoň nadpoloviční většina všech jeho členů a **usnesení je platně přijato**, pokud pro něj rovněž hlasovala nadpoloviční většina všech jeho členů

Program ustavujícího zastupitelstva

- Člen zastupitelstva skládá na začátku prvního zasedání zastupitelstva obce slib (§ 69 odst. 2)
  - nejpozději **před ustavujícím zasedáním** předá registrační úřad osvědčení o zvolení
  - zákonná forma: pronesení slova „slibuji“ + podpis
  - pokud by člen zastupitelstva odmítl slib složit nebo by tak učinil s výhradou, je třeba tuto skutečnost poznamenat v zápise ze zasedání
- Na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce se **volí starosta, místostarosta a další členové rady obce** (§ 91 odst. 1)
  - hlasování veřejné nebo tajné (dle jednacího řádu nebo ad hoc usnesení)
  - zákon nevylučuje, aby kandidát na funkci starosty či místostarosty hlasoval sám „pro sebe“, ani nevylučuje, aby sám sebe do této funkce navrhl
- Zastupitelstvo obce zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor (§ 117 odst. 2 OZř)
- nové zastupitelstvo je vázáno usneseními předchozího zastupitelstva, včetně jednacího řádu
- mandátová, návrhová nebo volební komise - fakultativní pracovní orgány - dle jednacího řádu nebo ad hoc rozhodnutí

Odměňování zastupitelů po novele OZř (od 1. ledna 2018)

Zastupitelstvu obce je vyhrazeno: (§ 84 odst. 2)

- určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni (písm. k)
- stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce
  - částka v celých korunách
  - může přihlídnout k plnění individuálních úkolů, které jednotlivým neuvolněným členům zastupitelstva obce uložilo, a předem stanoveným způsobem k jejich **účasti na jednání orgánů obce, jejichž jsou členy**
  - **usnesení pozbývá účinnosti ukončením funkčního období zastupitelstva obce, které odměnu stanovilo.**
- stanovit paušální částku náhrady výdělku ušlého v souvislosti s výkonem funkce (písm. o);
- rozhodovat o **mimořádných odměnách** (písm. o)
  - za splnění mimořádných nebo zvláště významných úkolů obce.
  - souhrnná výše mimořádných odměn poskytnutých v kalendářním roce **uvolněnému členovi zastupitelstva** obce nesmí být vyšší než dvojnásobek nejvyšší odměny, která mu v průběhu tohoto kalendářního roku náležela za výkon jím zastávaných funkcí za měsíc.
  - souhrnná výše mimořádných odměn poskytnutých v kalendářním roce **neuvolněnému členovi zastupitelstva** obce nesmí být vyšší než dvojnásobek **maximální výše odměny**, kterou za výkon jím zastávané funkce nebo v souhrnu za výkon jím zastávaných funkcí za měsíc stanoví zákon a prováděcí právní předpis.
  - návrh na poskytnutí mimořádné odměny členovi zastupitelstva obce musí být uveden jako samostatný bod navrženého programu připravovaného zasedání zastupitelstva obce.
  - návrh na poskytnutí mimořádné odměny členovi zastupitelstva obce musí být odůvodněn a **projednán jako samostatný bod programu jednání** zastupitelstva obce. **Důvod poskytnutí mimořádné odměny musí být uveden v usnesení zastupitelstva obce**, kterým byla mimořádná odměna poskytnuta.

Odměňování zastupitelů po novele OZř (od 1. ledna 2018)

Zastupitelstvu obce je vyhrazeno: (§ 84 odst. 2)

- rozhodovat o plněních pro členy zastupitelstva obce podle § 80
  - příspěvek na úhradu zvýšených nákladů na úpravu zevnějšku, jde-li o starostu, místostarostu nebo člena zastupitelstva obce, který oddává nebo v souvislosti se zastupováním obce na veřejných občanských obřadech,
  - příspěvek na podporu vzdělávání v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva obce,
  - příspěvek na stravování, jde-li o **uvolněného** člena zastupitelstva obce,
  - příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem, doplňkové penzijní spoření nebo životní pojištění, jde-li o **uvolněného** člena zastupitelstva obce,
  - odměnu při významném životním výročí,
  - příspěvek na pojištění rizik spojených s výkonem funkce člena zastupitelstva obce,
  - příspěvek na podporu zdravotních, kulturních a sportovních aktivit, jde-li o **uvolněného** člena zastupitelstva obce,
  - příspěvek na rekreaci, jde-li o **uvolněného** člena zastupitelstva obce.
- *Plnění lze členovi zastupitelstva obce poskytnout za obdobných podmínek a v obdobné výši jako zaměstnancům obce.*
- rozhodovat o poskytnutí náhrady za nevyčerpanou dovolenou uvolněným členům zastupitelstva (§ 81a odst. 6)
- vyslovovat **souhlas se vznikem pracovněprávního vztahu mezi obcí a členem zastupitelstva**
- stanovit pravidla pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva obce
- rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů, **komisí** a zvláštních orgánů obce

Zákonná úprava odchodného (§ 77 OZř)

▪ 3 zákonné podmínky:

- **uvolněný zastupitel + neuvolněný starosta nebo místostarosta,**
- jimž **zanikl mandát** člena zastupitelstva nebo byli v průběhu funkčního období **odvoláni** nebo se **vzdali funkce**
- pokud jim ke dni zániku mandátu nebo odvolání nebo vzdání se funkce **náležela odměna.**

▪ odchodné nenáleží:

- pokud byl v novém funkčním období (resp. nejpozději na následujícím zasedání zastupitelstva) **opětovně zvolen do funkce** s nárokem na odchodné
  - o opětovné zvolení do funkce nejde, jde-li o druhé a následující obsazení uvedené funkce v průběhu funkčního období (§ 77 odst. 3)
- pokud byl v průběhu výkonu funkce pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce

▪ odchodné lze členovi zastupitelstva obce poskytnout ve funkčním období pouze jednou

▪ odchodné = zákonný nárok – **nerozhoduje zastupitelstvo !!!**

▪ výše odchodného:

- **dle výše náležející odměny 1 + max 3** (dle počtu **ukončených** let výkonu funkce)
- přechodné ustanovení k zákonu č. 99/2017 Sb. - **dle výše náležející odměny 1 + max 5**

▪ odchodné se **vyplácí jednorázově** v nejbližším výplatním termínu

▪ **povinnost předložit čestné prohlášení**, že nejsou dány překážky pro výplatu odchodného

▪ **neodvádí se sociální ani zdravotní pojištění**

Další právní aspekty související s ukončením výkonu funkce

- **Dovolená** - doba výkonu funkce (uvolněného) starosty ode dne voleb do zvolení nového starosty nebo místostarosty se započítává do doby, za kterou mu vzniká nárok na dovolenou (§ 81a odst. 1)
- nárok na dovolenou v délce 5 týdnů za kalendářní rok, přičemž nejvýše 25 dnů dovolené může připadnout na pondělí až pátek, pokud tento den není svátkem. Pokud výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce netrvá po dobu celého kalendářního roku, má nárok na **poměrnou část dovolené**, která činí **za každý i započatý kalendářní měsíc výkonu funkce jednu dvanáctinu dovolené** za kalendářní rok (viz § 81a odst. 1 a 2 zákona o obcích).
  - Leden až říjen 2018 - alikvótní část dovolené = celkem 29,17 dne, z toho k čerpání v pondělí až pátek připadne cca **21 dnů**
  - Leden až listopad 2018 - alikvótní část dovolené = celkem 32,08 dne, z toho k čerpání v pondělí až pátek připadne cca **23 dnů**
- **náhrada za nevyčerpanou dovolenou** (§ 81a odst. 2) - předmětem proplacení může být jen nevyčerpaný nárok za kalendářní rok, v němž došlo k ukončení výkonu funkce, tj. v roce 2018 z nároku za kalendářní rok 2018. **Nevyčerpanou dovolenou z roku 2017 v roce 2018 proplatit nelze.**
- § 81a odst. 6 - Nevyčerpal-li uvolněný člen zastupitelstva obce, který je ke dni ukončení výkonu funkce v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poměrnou část dovolené podle odstavce 2 za kalendářní rok, ve kterém došlo k ukončení uvolnění pro výkon funkce, **může mu na základě jeho žádosti obec poskytnout náhradu za nevyčerpanou dovolenou nebo její část = vyhrazená pravomoc zastupitelstva** (§ 84 odst. 2)
- Uvolňující zaměstnavatel poskytne zbývající část dovolené za příslušný kalendářní rok, která nebyla vyčerpana nebo nahrazena. Nevyčerpaná dovolená z předchozího kalendářního roku se nepřevádí ani ji nelze nahradit.

Na cestě k platné zákonné úpravě střetu zájmů

- **Zákon ČNR č. 238/1992 Sb., o některých opatřeních souvisejících s ochranou veřejného zájmu a o neslučitelnosti některých funkcí (zákon o střetu zájmů)**
  - účinnost od 7. 6. 1992 do 1. 1. 2007
  - omezená osobní působnost (poslanci, senátoři, členové vlády)
  - „politická kontrola“; omezené sankce
- **Zákon č. 96/2005 Sb. - novela zákona o střetu zájmů**
  - rozšíření osobní působnosti i na představitele obcí a krajů
  - zrušen nálezem Ústavního soudu č. 283/2005 Sb.
- **Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů**
  - revizní novela č. 216/2008 Sb. (komplexní pozměňovací návrh)
  - „školská novela č. 350/2009 Sb. (ředitelé škol)
  - **novela „lex Babiš“ č. 14/2017 Sb.**
  - **„novela novely“ – č. 112/2018 Sb. (účinnost od 30. června 2018)**
    - nahlížení do CRO - uvolnění vs. neuvolnění
    - od 1. 6. 2019 –propojení CRO a Katastru nemovitostí

Ústavní soud a střet zájmů

- 15.02.2017 – prezident podává návrh na zrušení některých ustanovení zákona (soudce zpravodaj: prof. JUDr. Jan Filip, CSc. - Pl. ÚS 4/17)
- **18.02.2020 – Ústavní soud **zamítá** návrh na zrušení:**
  - - § 4a, tj. **zákazu provozování rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydávání periodického tisku pro vybrané skupiny veřejných funkcionářů,**
  - - § 4b, tj. **zákazu obchodních společností s majetkovou účastí členů vlády účastnit se zadávacích řízení podle zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek,**
  - - § 4c, tj. **zákazu poskytování dotací nebo investičních pobídek obchodním společností s majetkovou účastí členů vlády a**
  - - § 9 písm. e), tj. **povinnosti v oznámení o činnostech uvést, že veřejný funkcionář je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, anebo společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.**

Ústavní soud a střet zájmů

- 30.11.2017 – skupina senátorů podává návrh na zrušení některých ustanovení zákona (soudce zpravodaj: JUDr. Milada Tomková - Pl. ÚS 38/17)
- **11.03.2020 – Ústavní soud částečně vyhověl podanému návrhu**
- Z větší části Ústavní soud navrhovatelům nepřisvědčil a podpořil stávající osobní působnost zákona i široce koncipovanou oznamovací povinnost veřejných funkcionářů.
- *„nejde o regulaci směřovanou vůči soukromým subjektům, ale o jistou podobu samoregulace veřejné moci v zájmu jejího řádného výkonu.“*
- *Zde pak není rozdílu mezi funkcionáři uvolněnými a neuvolněnými, neboť rozsah jejich kompetencí při výkonu veřejné moci je stejný.“*
- Ústavní soud se však neztotožnil s potřebností aktivního zveřejňování údajů z oznámení všech „politických“ veřejných funkcionářů a **příslušnou část zákona jako protiústavní zrušil**
- *„Má-li být cílem nahlížení do registru prevence či odhalení střetu zájmů, resp. zvýšení důvěry veřejnosti v činnost veřejné moci [...], nelze považovat formální bariéru v podobě podání individuální žádosti za překážku, která by naplnění uvedeného účelu bránila. [...] Poskytováním údajů z registru na žádost je zároveň dostatečně naplněna i preventivní funkce zpřístupňování údajů, tedy vědomost veřejných funkcionářů o možnosti kohokoli, kdo se identifikuje, zjistit údaje z registru oznámení a případný střet odhalit.“*
- **odložená vykonatelnost do 31. 12. 2020**

Nejvyšší správní soud a střet zájmů (9 As 173/2020 – 32)

- **říjen 2020** – neuvolněná místostarostka od 25. 9. 2017 zapsána jako veřejná funkcionářka do registru oznámení nepodala oznámení dle přechodných ustanovení – městský úřad ORP Písek (rozhodnutí o přestupku) – Krajský úřad JČK (potvrdil) – Krajský soud (potvrdil)
- otázka retroaktivity v rámci aplikace nálezu Ústavního soudu
- stěžovatelka nebyla postižena za porušení přechodných ustanovení, nýbrž za porušení § 12 odst. 2 zákona o střetu zájmů
- derogační nálezy Ústavního soudu mají zásadně účinky *pro futuro*
- **Přesto: správní orgány neměly sankcionovat porušení povinnosti podat oznámení podle zákona o střetu zájmů, a to i v době před nabytím vykonatelnosti tohoto nálezu**
- Ministerstvo spravedlnosti: *zjištěné přestupky veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 zákona o střetu zájmů spočívající v nesplnění oznamovací povinnosti podle § 12 odst. 2 tohoto zákona, nebyly oznamovány příslušným správním orgánům k zahájení řízení o přestupku.*

„Politici“ - § 2 odst. 1

Osobní působnost zákona

„Nepolitici“ - § 2 odst. 2, 3

Ústavní činitelé

Poslanci a senátoři

Členové vlády a náměstci

Bankovní rada, RRTV, ERU, NKU ...

Volené orgány obcí a krajů

Uvolnění krajských zastupitelů

Uvolnění zastupitelů obcí a městských částí

Všichni starostové a místostarostové

Všichni radní (krajské i obecní)

Zaměstnanci

Vedoucí úředníci obecních a krajských úřadů

Statutářové PO zřízených zákonem a příspěvkových organizací

Vedoucí zaměstnanci (2. – 4. stupeň řízení)

Představení ve státní službě (2. – 4. stupeň řízení)

Ostatní

Soudci a státní zástupci

Voják z povolání (od plukovníka výše)

Vedoucí příslušník bezpečnostních sborů

Osobní působnost zákona veřejní funkcionáři na úrovni obcí

■ Volení členové orgánů obcí

- § 2 odst. 1 písm. p) **uvolněný člen zastupitelstva**
  - (upřesnění „dlouhodobého uvolnění“)
- § 2 odst. 1 písm. q) **neuvolnění starostové, místostarostové a radní**

■ Vedoucí úředníci městských a obecních úřadů

- podílející se na výkonu správních činností - funkční vymezení (§ 2 odst. 3)
  - příkazci finančních operací nad 250.000,- Kč (*„je oprávněn nakládat“*)
  - účast na zadávání veřejných zakázek (*„bezprostředně se podílí na rozhodování“*)
  - rozhodují ve správním řízení (*mimo blokové řízení*)
  - podílí se na vedení trestního stíhání

■ Příspěvkové organizace zřizované obcí

- ředitelé + vedoucí zaměstnanci 2, 3, 4 stupně řízení
  - **Vyjmuty školy a školská zařízení**

Druhy povinných oznámení dle zákona o střetu zájmů

- **oznámení o osobním zájmu**

- podává se v průběhu jednání kolektivního orgánu

- **vstupní oznámení**

- skutečnosti rozhodné ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce
- zapisuje se do CRO do 30 dnů od zápisu (45dnů od vzniku funkce)

- **průběžné oznámení**

- skutečnosti rozhodné k období (kalendářnímu roku) v průběhu výkonu funkce
- zapisuje se do CRO do 30.6. následujícího roku

- **výstupní oznámení**

- skutečnosti rozhodné k okamžiku zániku funkce
- zapisuje se do CRO do 30 dnů od zápisu (max 45dnů od zániku funkce)

- **mimořádné oznámení**

- týká se všech veřejných funkcionářů **k datu 1. září 2017**

Omezení výkonu podnikatelské činnosti (§ 4)

- **TÝKÁ se ministrů, náměstků** a některých dalších představitelů celostátních úřadů a orgánů
- **NETÝKÁ se poslanců, senátorů, starostů, zastupitelů**, atd.
  - bez ohledu na to, zda jsou uvolněni
  - i ti však musejí podávat oznámení o činnostech - § 9 *společnictví v podnikajících právnických osobách*
- **Přehled omezení pro ministry (apod.):**
  - zákaz podnikání a jiné výdělečné činnosti
  - zákaz výkonu funkce statutárního orgánu podnikající právnické osoby
  - zákaz dalšího pracovněprávního nebo služebního vztahu
    - **generální licence** (správa vlastního majetku, činnost vědecká, pedagogická, publicistická, literární, umělecká, sportovní)
    - ukončení bez zbytečného odkladu - lhůta 30 dnů

Omezení výkonu dalších činností (§ 4a – 4c)

- **§ 4a – týká se VŠECH veřejných funkcionářů dle § 2 odst. 1 – včetně ministrů, náměstků, poslanců, senátorů, starostů** a dalších
  - nesmí být provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku ani společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.
- **§ 4b – týká se pouze členů vlády**
  - obchodní společnost, ve které veřejný funkcionář (člen vlády) nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti, se **nesmí účastnit zadávacích řízení** podle zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek jako účastník nebo poddodavatel, prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci. **Zadavatel je povinen takovou obchodní společnost vyloučit ze zadávacího řízení.** Zadavatel nesmí obchodní společnosti uvedené ve větě první zadat veřejnou zakázku malého rozsahu, takové jednání je neplatné.
- **§ 4c – týká se pouze členů vlády**
  - je zakázáno **poskytnout dotaci nebo investiční pobídku** obchodní společnosti, ve které veřejný funkcionář (člen vlády) nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti.

Nahlížení do registru oznámení

- **Centrální registr oznámení** = informační systém veřejné správy <https://cro.justice.cz>
- **Evidenční orgán = Ministerstvo spravedlnosti**
- Každý má právo bezplatně nahlížet prostřednictvím veřejné datové sítě v rozsahu stanoveném tímto zákonem do registru oznámení- **na základě žádosti**
- Žádost může podat kdokoliv:
  - písemně na Ministerstvo spravedlnosti
  - elektronicky posta@msp.justice.cz zprávou opatřenou uznávaným elektronickým podpisem
  - datovou schránkou – kq4aawz
- Identifikace žadatele + informace o VF + **důvod (právní zájem), kterým je nahlédnutí na oznámení veřejných funkcionářů odůvodněno**
- Přihlašovací údaje jsou platné po dobu 6 měsíců ode dne jejich prvního použití.
- **Veřejný funkcionář má nárok (pokud o to požádá) na informace o žadateli**

Zveřejňování údajů z registru oznámení – od 1.1.2021

- § 13 (3): Každý má právo bezplatně nahlížet prostřednictvím veřejné datové sítě **v rozsahu stanoveném tímto zákonem** do registru oznámení (...) **na základě žádosti.**
- Rozsah nahlížení:
- **Ústavní soud: zrušeno ustanovení § 14b odst. 1, 2, 3 zákona o střetu zájmů**
- Poslanci, senátoři, členové vlády atd.
  - tj. oznámení o činnostech, majetku (nemovitosti, cenné papíry, podíly v obchodních korporacích, movité věci), příjmech a závazcích
- uvolnění zastupitelé + neuvolněný primátor, náměstek, starosta, místostarosta a radní městské části nebo obvodu statutárního města nebo hl. města Prahy
  - v rozsahu **oznámení o činnostech** (§ 9), **nemovitostech, cenných papírech a podílech** (§10 odst. 2 písm. a) až c), **peněžité příjmy a jiné výhody** (§ 11 odst. 2 písm. a)), s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci,
- Neuvolnění starostové, místostarostové, radní
  - v rozsahu **oznámení o činnostech** § 9, **nemovitostech, cenných papírech a podílech** (§10 odst. 2 písm. a) až c), s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci
- VF uvedení v § 2 odst. 2 (**vedoucí úředníci**)
  - *Lze nahlížet v rozsahu oznámení o činnostech (§ 9), nemovitostech a podílech (§ 10 odst. 2 a, c), peněžité příjmy a jiné výhody (§ 11 odst. 2 písm. a) s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci.*

Vedení registru oznámení – kontrola

- **Každý má právo sdělit** evidenčnímu orgánu skutečnosti, které nasvědčují nepravdivosti nebo neúplnosti údajů uvedených v oznámeních
  - evidenční orgán do 30 dnů ode dne obdržení sdělení oznámí tomu, kdo sdělení podal, jak bylo s jeho sdělením naloženo.
  - úmyslný nepravdivý podnět: trestný čin pomluvy (event. přešupek) + ochrana osobnosti
- Evidenční orgán **porovnává údaje uvedené v registru oznámení s údaji uvedenými v jiných informačních systémech** – návrh na přestupkové řízení **správnímu orgánu příslušnému k projednání správních deliktů**

Hlavní stránka Podnět k prošetření Žádost o nahližení na neveřejné oznámení Zákon o střetu zájmů Přihlásit se jako

Funkcionář / Detail funkcionáře

Titul před	JUDr. PhDr.	Jméno	Petr
Příjmení	Kolář	Titul za	Ph.D.
Funkce	Funkce místostarosta / zástupce starosty	Organizace	Město Veselí nad Moravou
Oznámení	Nenalezeno žádné oznámení.		

PODÁT PODNĚT

Deliktní odpovědnost - přestupky

- **Pokuta 1.000 až 50.000,- Kč**
  - **neoznámení osobního zájmu**
  - **uvede zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje nebo neučiní oznámení v řádné lhůtě**
- **Pokuta 1.000 až 250.000,- Kč**
  - vykonává funkci nebo činnost, která je neslučitelná s výkonem funkce veřejného funkcionáře,
  - je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku
  - pobírá odměnu v rozporu se zákonem
- **Pokuta 1.000 až 500.000,- Kč**
  - poruší zákaz výkonu činnosti po stanovenou dobu od skončení výkonu funkce
- **projednává v přenesené působnosti městský úřad ORP**
  - nelze projednat v blokovém nebo příkazním řízení
  - nelze uložit napomenutí (s výjimkou § 23 odst. 1 písm. f)
- *podaných podnětů k zahájení přestupkového řízení*
  - **2018 - 7.568**
  - **2019 - 6.884** (z toho 5.596 u průběžných oznámení)
  - **2020 – 1869** (z toho 1.055 u průběžných oznámení)

**Děkuji
za
pozornost !!!**

petr.kolar@vsci.cz

